

ترفند شناسی تضعیف باور مهدویت در فضای مجازی و راهکارهای مقابله با آن

محمدحسین ساجدی فر(شهیدی)^۱

چکیده

فضای مجازی جولانگاه افرادی است که با ترفندهای گوناگون، به دنبال تردیدآفرینی و تضعیف باور به آموزه اصیل مهدویت هستند. شناخت این افراد و ترفندهای آن‌ها در جهت ایجاد تضعیف باور به مهدویت کمک شایانی در شناخت بهتر راهکارهای مقابله با آن‌ها خواهد داشت.

این نوشتار با روش «توصیفی - تحلیلی»، در صدد بیان ترفندهای تضعیف باور به مهدویت در فضای مجازی و ارائه راهکارهای مناسب برای مصون سازی مخاطبان در این فضا می‌باشد.

از مهم‌ترین ترفندهای شناسایی شده در این پژوهش، می‌توان به انکار و ایجاد شبهه و تردید، تحریک و بازی با احساسات، ایجاد آشفتگی در ذهن، اخلاص در عقاید، ایجاد تفرقه و برهم زدن وحدت اشاره کرد. همچنین راهکارهای مقابله نیز شش مورد است که می‌توان به ایجاد شبکه ملی اطلاعات، ساخت شبکه‌ای اختصاصی از سوی صدا و سیما، ایجاد پایگاه‌های اینترنتی، شبکه‌های مجازی و نرم افزارهای به روز و چندزبانه، جلوگیری از سلطه دشمن بر فناوری اطلاعات اشاره کرد.

واژگان کلیدی: مهدویت، ترفند شناسی، فضای مجازی، راهکارها، شبهات، شبهه افکنی.

مقدمه

رشد روز افزون فضای مجازی در جوامع جهانی، موجب تغییر جدی در ابعاد مختلف زندگی انسان‌ها شده است و بشر را به سمت جدیدی از نوع زندگی و زیست در فضای مجازی برده است. همچنین ارائه کاربردهای مختلف و اعجاب انگیزی که در این فضا به مخاطب عرضه می‌شود، باعث شده است که کم‌تر کسی در سراسر جهان، زیر سایه سنگین جهان مجازی نرفته و در زندگی خویش با آن درگیر نشده باشد.

فضای مجازی فعلی کشور، بر خلاف اکثر کشورهای پیشرو در صنعت تکنولوژی، نظارت دقیقی بر آن وجود ندارد و زمینه‌ای گسترده برای دسیسه دشمنان خارجی مخالف با عقاید شیعه را فراهم کرده است؛ اما اصلاح وضعیت فعلی کار پیچیده‌ای نیست، و استمرار در اجرای مواردی که دست اجانب را از انحراف فکری جوانان در فضای مجازی کوتاه می‌کند، می‌تواند راه برون رفت از مخمصه موجود را به روی کشور باز کند.

وضع قوانین نه چندان سختگیرانه، اما بجا و صحیح در مورد فضای مجازی و گرفتن کنترل کامل این فضا از دست گردانندگان فضای مجازی جهانی، می‌تواند مسیر صحیح استفاده از فضای مجازی را به دور از آسیب‌ها و خطرهای جدی آن در اختیار عموم قرار دهد. همان‌گونه که پیروزی انقلاب اسلامی، زمینه استقلال سیاسی، نظامی و برخی صنایع بزرگ کشور را فراهم کرد، جدا کردن دست اجانب از فضای مجازی کشور زمینه استقلال در فضای مجازی و استفاده از ظرفیت آن در جهت رشد و بالندگی مردم کشور فراهم خواهد کرد.

امروزه فضای مجازی کشور، اعم از شبکه‌های اجتماعی، پیام‌رسان‌ها، سایت‌ها و وبلاگ‌های گوناگون، تبدیل به یک بستر مناسب و سهل الوصول برای نشر عقاید باطل و شبهات دینی در آموزه مهدویت شده است.

در حال حاضر، ارائه خدمات و کاربردهای فراوان فضای مجازی، موجب علاقه بیش از پیش جوانان به این فضا را فراهم، و در کنار فرصت‌های بی‌نظیر آن^۱، خطرهای اعتقادی فراوانی را نیز

۱. موسی پور، قابل دسترسی از: <https://201.ir/EgvkA>

ایجاد کرده است.^۱ شناخت ترفندهای فرقه‌های انحرافی مختلف برای انحراف عقیده جوانان در فضای پرمخاطره مجازی در کنار شناخت راهکارهای مواجهه با آن، از جمله ضروریات مقابله با جریان‌های فکری معاند با اسلام حقیقی در فضای مجازی، به ویژه در آموزه مهدویت می‌باشد. در این مقاله به روش «توصیفی-تحلیلی» ابتدائاً به بیان ترفندهای مختلف آسیب‌رسان به اعتقادات دینی و آموزه مهدویت پرداخته شده، و سپس راهکارهای مقابله با عوامل آسیب‌زای موجود را بیان کرده است.

کتاب «رسانه و آموزه مهدویت»، نوشته امیرمحسن عرفان در سال ۱۳۹۴ که در باب موضوعاتی نظیر کارکردهای رسانه در زمینه مقابله با شبهات و بحران‌ها سخن به میان آورده است و در مورد کارکردهای مختلف مقابله با شبهات مختلف در رسانه موارد مختلفی را ذکر کرده است که اشتراکاتی با این مقاله دارد؛ اما در این مقاله به طور خاص در زمینه فضای مجازی که یکی از شاخه‌های رسانه محسوب می‌شود، کارکردهای متفاوتی ارائه شده است. همچنین کتاب «شبکه عنکبوتی»، نوشته محمد کهوند که در سال ۱۳۹۵ به رشته تحریر در آمده، به ارکان رسانه‌های جدید و جذب و نفوذ آن‌ها و همچنین تاثیرگذاری آن‌ها پرداخته است و از این لحاظ با این مقاله اشتراکاتی دارد؛ اما در خصوص آموزه مهدویت و تضعیف آن در فضای مجازی سخنی به میان نیاورده، که در این مقاله به آن پرداخته شده است.

مفهوم شناسی

۱. **فضای مجازی:** نمی‌توان فضای مجازی را با اینترنت مترادف دانست؛ اما اینترنت ابزار ورود به فضای مجازی و سامانه‌ای جهانی از شبکه‌های رایانه‌ای به هم پیوسته است که از "مجموعه پروتکل اینترنت" برای ارتباط با یکدیگر استفاده می‌کنند. به عبارت دیگر، اینترنت، شبکه شبکه‌هاست که از میلیون‌ها شبکه خصوصی، عمومی، دانشگاهی، تجاری و دولتی در اندازه‌های محلی و کوچک تا جهانی و بسیار بزرگ تشکیل شده است که این شبکه‌ها با آرایه

۱. دهقانی آرانی، قابل دسترسی از: <https://201.ir/orvqd>

وسیع‌تری از فناوری‌های الکترونیکی و نوری به هم متصل شده‌اند.^۱

۲. مهدویت: فرهنگ مهدوی عبارت است از: (بیان‌اندیشه‌ها، باورها، اصول و اعتقادات مربوط به آموزه مهدویت، تبیین ارزش‌ها و بایدها و نبایدهای آن، تعیین هنجارها و الگوهای رفتاری - کرداری مرتبط با آن، تولید نمادها، نشانه‌ها و علائم نمادین برای توسعه و استحکام آن، تولید آیین‌ها و آداب و رسوم تازه و تقویت آیین‌های پیشین، ابداع و نوآوری‌های ارتباطی رسانه‌ها در حوزه شبکه‌های انسانی حقیقی و مجازی، توسعه و بسط مهارت‌های مورد نیاز، مانند زمینه‌سازی ظهور، انتظار سازنده، روش‌های یاری مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الصواب).^۲

۳. ترفند: در لغت به معنای دزدی، تزویر و مکر است و مراد از ترفند شناسی، شناساندن حيله‌ها، مکرها و تزویرهای فرقه‌های انحرافی و در مجموع گردانندگان اصلی فضای مجازی در سراسر جهان است.^۳

۱. ترفندها

تنوع استفاده از ترفندهای گوناگون در ایجاد شک و شبهه در مورد مباحث دینی و اندیشه مهدویت در فضای مجازی، موجب شده است که مخاطب در رویارویی با ترفندهای مختلف، دچار سردرگمی شود و در مقابل استدلال‌های بی پایه و اساس منکران دین و مهدویت دست خود را خالی از جواب ببیند.^۴ اطلاع از ترفندهای آنان در مقام پاسخگویی به شبهات بسیار موثر است. در ادامه به بیان ۸ ترفند در این زمینه خواهیم پرداخت.

۱.۱. انکار و ایجاد شبهه و تردید

«انکار اساس مهدویت»، که اغلب از جانب سلفیان صورت می‌گیرد، بالتبع افراد نا آگاه را نیز در این باور همراه می‌کند. کانال‌ها و گروه‌های متعدد در فضای مجازی و شبکه‌های ماهواره‌ای با

۱. عظیمی، درآمدی بر فرهنگ و عناصر آن، مجله دین و ارتباطات، شماره ۳۷.

۲. سیاح طاهری، حقیقت مجازی (درباره فضای مجازی چه بدانیم و چه بگوییم؟)، ص ۴۶.

۳. دهخدا، لغت نامه دهخدا، ص ۱۱۴۳.

۴. پورزند، قابل دسترسی از: <https://201.ir/OegPj>

هزینه‌های گزاف در این زمینه فعالیت دارند، و تا کنون به خوبی توانسته‌اند باورهای بسیاری از جوانان سنی مذهب و متاسفانه شیعیان را به سمت وهابیت و انکار ماهیت مهدویت و انگار این نکته که چنین شخصی در روزگاری ظهور خواهد کرد تا بساط ظلم و جور را در سراسر جهان براندازد و حکومتی بی بدیل به منظور تحقق عدالت تشکیل دهد؛ سوق دهند.^۱ همچنین تردید و تشکیک آفرینی در این که اصلاً چنین شخصی وجود خارجی ندارد، از جمله ترفندهایی است که بیش از پیش مورد توجه بخشی از مستشرقان قرار دارد. این اعتقاد مستشرقان که برگرفته از باور اهل سنت است، مغرضانه و هدفمند به مخاطب القا می‌کند که شخصی مانند مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف خواهد بود؛ اما مهدی مورد نظر شیعه، اصلاً وجود ندارد.^۲

در ادامه، به اختصار به دو شبهه پرتکرار در زمینه تردید و تشکیک در باور به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف اشاره می‌کنیم:

- شبهه اول در مورد ولادت آن حضرت است، مبنی بر این که ولادت ایشان، فقط از طریق حکیمه خاتون نقل شده است، و حال آن که حکیمه خاتون معصوم نمی‌باشد^۳؛ پس چگونه شیعیان می‌توانند نقل شخصی را قبول کنند که معصوم نیست، آن هم در این امر مهم، که دلالت می‌کند بر اثبات ولادت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف که از اصول مذهب شیعیان می‌باشد؟

به همین دلیل است که در فضای مجازی و رسانه‌های مختلف، با طرح شبهه در مورد مادر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در زمینه انکار و ایجاد شبهه درباره تولد امام سعی و تلاش می‌کنند.

- شبهه دوم در خصوص عمر طولانی ایشان است و این سوال را مطرح می‌کنند که چطور ممکن است شخصی بیش‌تر از هزار سال عمر داشته باشد؟^۴ اهل سنت و مطرح‌کنندگان آن، معتقدند این مسئله دلیلی محکم بر بطلان این عقیده شیعه درباره مهدویت است.

بعضی از بزرگان اهل سنت، با وجود این که اصل وجود منجی و موعود و ظهور چنین شخصی

۱. گفت‌وگوی تفصیلی فارس، ابراهیمی، قابل دسترسی از: <https://20l.ir/RQQPy>

۲. منهاج السنة، ج ۱ و ۲، ص ۲۶-۳۱ و المنتقی من منهاج الاعتدال فی نقض کلام اهل الرفض والاعتزال، ص ۲۸.

۳. القفاری، أصول مذهب الشیعه، ج ۲ ص ۱۰۲۴.

۴. ملاحسنی، قابل دسترسی از: <https://20l.ir/KjKzM>

در آخرالزمان را قبول دارند؛ در زمینه طول عمر و زنده بودن ایشان تردید کرده‌اند.

دکتر احمد محمود صبحی که از نویسندگان معاصر اهل سنت به شمار می‌رود، می‌گوید: «زنده ماندن مهدی علیه السلام بیش از هزار سال جای تردید دارد و این خود موجب سست کردن عقیده به مهدویت از ریشه و اساس است.»^۱ او معتقد است، از محکم‌ترین اعتراضاتی که به شیعه شده، همین اعتقاد به طول عمر امام زمان نزد بزرگان شیعه است.

شفاعت، ارتباط و ملاقات با حضرت، منجی بودن حضرت، اصل امامت، عدالت و شاخه‌های عصر ظهور، از دیگر عناوینی است که به صورت جدی و نظام مند، مورد شبهه افکنی و تردید آفرینی از جانب فرقه‌های انحرافی است و فضای مجازی بهترین سکو برای هدف قرار دادن اعتقادات قشر وسیعی از جوانان شیعه می‌باشد.

۲.۱. تحریک و بازی با احساسات

در دنیایی که اکثر جوامع با بحران‌هایی از قبیل هویت و معنویت دست و پنجه نرم می‌کنند، بسیاری از افرادی که مدعی هستند به منبعی از نور و حقیقت رسیده و می‌توانند از مردم در راه مانده‌ی بی هویت در ادیان مختلف دستگیری کنند! آن‌ها به خوبی می‌دانند عموم مردم که معمولاً نگاهی سطحی، نه عمیق، به دین دارند، دقیقاً دارای چه ضعفی هستند و لذا آنان با طرح ادعاهای به ظاهر متقن و علمی، به سوء استفاده از احساسات مردم می‌پردازند.

باتوجه به ضعف عقیده بسیاری از جوانان در زمینه آموزه مهدویت و مولفه‌هایی که صرفاً بر پایه احساس، استوار و در ذهن آن‌ها نقش بسته است، به راحتی امکان تغییر و تبدیل آن مولفه‌ها به نوعی باور غلط‌تر از قبل را در ذهن آن‌ها ایجاد کرده است که بسیار سریع می‌توان به انحراف کشیده شود.^۲

توجه به این مطلب ضروری است که ساده‌انگاری در مقوله دین، از دلایل اصلی جذب جوانان

۱. صبحی، نظریه امامه لدی الشیعه الاثنی عشری، ص ۴۱۱.

۲. گزارش ایسنا، بیانات آیت الله مکارم شیرازی در دیدار اعضای جامعه اسلامی مهندسین، قابل دسترسی از:

<https://201.ir/WnEQC>

به جریانات انحرافی است^۱ و قطعاً ضعف در بیان حقیقت مهدویت نیز بر آن موثر است. البته کم کاری در این زمینه به خوبی مشهود است و عدم پاسخگویی دقیق و فوری به این افراد که با تحریک احساسات، به راحتی عقیده جوانان را دستخوش تغییر داده‌اند، موجب تمایل افراد زیادی به خصوص در قشر جوان به این مدعیان شده است. البته که افراد تحصیل کرده کمتر جذب چنین افرادی می‌شوند؛ چرا که افراد تحصیل کرده نگرش حداقلی به دین ندارند و معمولاً سوالات دینی-مهدوی را واکاوی می‌کنند و استدلال‌های نه چندان قوی فرقه‌های انحرافی را با حقایق دین تطبیق می‌دهند و در نتیجه از دام مدعیان و منکران نجات پیدا می‌کنند.

احمد اسماعیل، از کسانی است که به خوبی با تحریک احساسات افرادی که متأسفانه متدین نیز بوده‌اند، خود را پسر و فرستاده امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف معرفی و فرقه انحرافی یمانی را ایجاد کرد. به طور مثال، او در یکی از پیج‌های شبکه اجتماعی اینستاگرام که فعالیت فراوانی نیز در این شبکه دارد و ظاهراً توسط پیروان او اداره می‌شود، بیان کرد: «پدرم امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف مرا از محل دفن مادرم زهرا عجل الله تعالی فرجه الشریف آگاه نموده‌اند!»^۲

امثال احمد اسماعیل با تحریک احساسات متدینان و بازی با عقاید ایشان، با طرح ادعای معجزه، افرادی را نیز از این طریق به فرقه خود دعوت کرده‌اند. این، یک نمونه از خروارها ادعاهای واهی است که از جانب مدعیان دروغین مهدویت در فضای مجازی در حال بازنشر بین جوانان است.^۳

۳.۱. ایجاد آشفته‌گی در ذهن

منظور از «ایجاد آشفته‌گی ذهنی»، عدم ثبات، ناراحتی، افکار منفی و پریشانی ذهنی است که موجب اضطراب و عدم تمرکز بر عقاید صحیح انسان می‌شود و در نهایت، فرد نسبت به

۱. گزارش مهر، مصاحبه با روزبهرانی، مدیر گروه نقد فرق انحرافی مرکز تخصصی کلام و ادیان حوزه علمیه قابل دسترسی از:

<https://201.ir/YUNoX>

۲. پیج اینستاگرام ظهور کرد، قابل دسترسی از: <https://201.ir/kdQgY>

۳. تحریریه موسسه آینده روشن، قابل دسترسی از: <https://201.ir/YXIWb>

اعتقادات و باورهای خود که در نظام اسلامی-شیعی شکل گرفته است، بدبین می‌شود و در این زمینه تحلیل‌های غلطی ارائه می‌کنند.

شخصی که دچار این نوع آشفتگی ذهنی شده است، همه چیز، از جمله سیستم مدیریت اجتماعی، رهبر جامعه و دولتمردان و حتی کارگزاران آن را در جزئی‌ترین مسائل زندگی خود مقصر می‌داند و این، یکی از مهم‌ترین دستاوردهای آشفته کردن ذهن یک فرد در نظام جامعه اسلامی است.

برای ایجاد این تشویش ذهنی، ابزارهای گوناگونی در دسترس قرار دارد؛ اما در دهه اخیر که رشد فناوری و ارتباطاتی جهان، رشد مبهوت‌کننده‌ای داشته است؛ بین تمامی رسانه‌های موجود، فضای مجازی را می‌توان اصلی‌ترین عامل و ابزار برای تشویش و آشفتگی اذهان برشمرد.^۱

با شروع پیروزی انقلاب اسلامی ایران، نظام سلطه از هیچ دشمنی با نظام جمهوری اسلامی فروگذاری نکرد، بلکه صرفاً ابزار دشمنی را تغییر داد. فتنه‌انگیزی و ترویج فساد با شیوه‌های جدیدی که الان در دسترس تمامی مردم قرار دارد، شدت بیش‌تری گرفته و اثر پذیری آن دشمنی نیز، در تمامی مردم نفوذ کرده و فضای مجازی و اینترنت، در کنار تمامی حسن‌های خود، آسیب‌های جدی بر پیکره اعتقادی مردم، به خصوص جوانان وارد آورده است.^۲ حجم تبلیغات علیه نظام جمهوری اسلامی، حجم وحشت‌آوری است. تعداد رسانه‌ها - با شیوه‌های گوناگون - علیه نظام جمهوری اسلامی در دنیا رقم عجیبی است.

فلان جوانی که اهل فلان کشور آفریقایی است یا فلان کشور آسیایی است یا فلان کشور عربی و غیرعربی است؛ وقتی می‌نشینند پای اینترنت یا می‌نشینند پای فلان رسانه بین‌المللی یا در دست می‌گیرد فلان مطبوعه بین‌المللی را، از کجا بفهمد که آنچه در این جا نوشته است نسبت به ایران اسلامی، خلاف واقع است؟ حضور شما در حج، در این عرصه بین‌المللی، این فرصت را به شما

۱. غلامی، قابل دسترسی از: <https://201.ir/wwWtP>

۲. نقدی، قابل دسترسی از: <https://201.ir/CwHYD>

می‌دهد که حقایق را منتقل کنید؛ نه فقط با زبان، بلکه با زبان و عمل. حقایق اسلام را بگویید، حقایق شیعه را بگویید، حقایق انقلاب اسلامی را بگویید، ماجراهایی را که امروز وجود دارد، بگویید.^۱

کسی که زمانه را می‌شناسد؛ یعنی وقتی اوضاع و احوال محیط خود و محیط پیرامونی‌اش و محیط جهان را می‌داند و می‌فهمد جریان‌های گوناگون جهانی کی‌هایند، کجایند، اهدافشان چیست، چه جور با هم مواجه می‌شوند؛ دچار اشتباه نمی‌شود؛ در قضایای گوناگون، قضاوت اشتباه نمی‌کند و دچار اشتباه نمی‌شود.

البته دشمن مرتب دارد تحلیل‌باران می‌کند. این تعداد رسانه‌هایی که آمارش را چندی پیش این‌جا آوردند و به ما دادند، اصلاً دهشت‌آور است. این‌ها غیر از رسانه‌های اینترنتی است. اینترنت که دیگر یک دنیای بی‌مرز و خارج از محدوده‌ای است. منظور، همین ماهواره‌ها و رادیوها و تلویزیون‌هاست. تحلیل‌هایی که در این رسانه‌ها مرتباً با هدف مقابله با جمهوری اسلامی و نظام اسلامی و ملت ایران داده می‌شود، سرسام‌آور است. حالا آن‌هایی که انبوه تولید می‌کنند، می‌دانند که مردم به همه این‌ها گوش نمی‌دهند؛ می‌گویند هر مقداری که می‌شود، باید تلاش کرد.^۲

واقعیت حال حاضر جامعه ایران اسلامی، این است که دشمن با سرمایه‌گذاری‌های سرسام‌آور در رسانه و فضای مجازی در حال مدیریت نوعی عملیات روانی گسترده بر تمامی مردم، به ویژه در مورد جوانان است که این تمرکز دشمن تا الان نیز موجب کلی بافی‌های دروغین و فریب‌دهنده، تضعیف ایمان دینی، القای پوچ بودن شریعت و در عین حال، سوق دادن افکار به سمت بی‌بند و باری و هرزگی در جامعه اسلامی شده است^۳، و دشمن بر این امید است که در چنین جامعه‌ای، افکار و تمایلات عموم مردم، دیگر به سمت معنویت و هویت دینی پیش

۱. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار کارگزاران حج، ۱۳۹۲/۶/۲۰ قابل دسترسی از: <https://khl.ink/f/23963>

۱. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار جمعی از اساتید دانشگاه‌ها ۱۳۹۰/۰۲/۰۶، قابل دسترسی از: <https://khl.ink/f/17082>

۳. حسینی، قابل دسترسی از: <https://20l.ir/UGgKF>

نخواهد رفت و دیگر چیزی به نام اسلام شیعی باقی نخواهد ماند؛ و این باور، ان شاء الله با تبیین حقایق دینی و آموزه‌های غنی شیعی، محقق خواهد شد.

۴.۱. اخلال در عقاید، ایجاد تفرقه و برهم زدن وحدت

شیطان امروز که با استفاده از اینترنت و ماهواره و روش‌های ارتباطی مدرن و فوق مدرن سراغ مخاطبان می‌آید؛ حرف‌های مدرنی نیز دارد؛ سخت‌افزارش را مدرن کرده، نرم‌افزار مدرن هم دارد. شبهه‌آفرینی دارد، اخلال در عقیده دارد، ایجاد تشویش در ذهن دارد، تزریق ناامیدی دارد، ایجاد اختلاف دارد. شما در مقابل این روش‌ها چه کار می‌کنید؟ از کارهای این‌ها گول نخوریم؛ اختلاف برای آن‌ها بیش‌ترین و بزرگ‌ترین نعمت است.^۱

فضای مجازی بستری مناسب، برای تحریک انتقادهای اجتماعی، ایجاد اختلافات قومی و قومیتی، ترویج ایدئولوژی‌های ضد دینی، کنترل دیدگاه‌های عمومی مردم علیه حکومت و ترویج اخبار جعلی با هدف تحریک مردم است که نمونه اخیر آن فتنه «زن، زندگی، آزادی» بود که یکی از علل ایجاد آن، عدم کنترل صحیح بر نشر اخبار غیر صحیح از جانب رسانه‌های وابسته به خارج از کشور بود.

از این رو، حفظ عقاید دینی صحیح و صیانت از آن‌ها، در فضای مجازی اهمیت بسزایی در باورداشت به آموزه مهدویت دارد. در حال حاضر، وهابیت به دروغ ادعا می‌کند که مهدویت مورد اعتقاد شیعه با اهل سنت هیچ اشتراکی ندارد و شیعه از آن علیه اهل سنت سوء استفاده می‌کند، در حالی که شیعه و اهل سنت در مقوله مهدویت اشتراکات فراوانی دارند و بی‌تردید مهدویت، از مباحث مهمی است که نه فقط وحدت بخش بین تشیع و تسنن است بلکه وحدت بخش بین تمامی مذاهب در سراسر جهان است و حربه‌های دشمنان و فرقه‌های ضد شیعه، مانند وهابیت و سلفیت با دنبال کردن اهداف خود در فضای مجازی، به دنبال ایجاد تفرقه و اخلال در عقاید مسلمین و از بین بردن وحدت بین آنان است. لازمه مبارزه با این امر، تبیین متقابل، در برابر

۱. بیانات مقام معظم رهبری در جمع روحانیون شیعه و اهل سنت کرمانشاه ۱۳۹۰/۷/۲۰ قابل دسترسی از: <https://khl.ink/f/17659>

شبهاتی است که امروزه علیه باورهایی مانند مهدویت در فضای رسانه‌ای دشمن درحال پیگیری و برنامه ریزی است.^۱

۱.۵. از بین بردن قداست

یکی از اهداف نظام سلطه و رسانه‌های آنان، به ویژه در فضای مجازی، از بین بردن و زیر پا گذاشتن باورهای اصیل دینی است که با مهدویت نیز ارتباطی مستحکم دارد. باید توجه داشت که فرقه‌های مختلف و جریان‌های انحرافی ضد شیعی، به نحوی در صدد آسیب و قداست زدایی از اندیشه‌های جبهه مقابل در فضای مجازی و رسانه‌های خود هستند و برای تضعیف باور معتقدان به آن از هیچ تلاشی فروگذاری نکرده و نمی‌کنند.^۲

به طور مثال، تضعیف جایگاه امامت و ولایت، تضعیف باورهای مهدویت (ارتباطات و ملاقات با امام، فایده امام غایب، اصل وجود امام، ویژگی‌های شخصیتی و حکومتی ایشان)^۳، تضعیف ولایت فقیه^۴، زیارت امام زمان و توسل به آن حضرت، ضدیت با مقام مرجعیت و جایگاه روحانیت، از جمله مواردی است که مورد هجمه و تقدس زدایی فرق انحرافی قرار گرفته است.

توهین و افترا نیز در قداست زدایی بی تاثیر نیست. ناسزاگویی و فحاشی به طرف مقابل یا به باور او، از مواردی است که آن دسته از مخالفانی که از هر جهت وامانده‌اند و امیدی ندارند، بی محابا (بالاخص در فضای مجازی) به تمامی ارزش‌ها و باورهای طرف مقابل حمله ور شده و او را آماج سخنان زشت و زنده خود قرار می‌دهند.

۱.۶. ارائه منجی و نجات دهنده کاذب

مخالفان اسلام ناب محمدی، به منظور مقابله با اندیشه مهدویت در قدم اول نمونه‌های کاذبی از منجی و نجات دهنده را در رسانه و فضای مجازی تبلیغ کرده، و در قدم بعدی که

۱. خاضع، قابل دسترسی از: <https://201.ir/xcQxz>

۲. عاملی، قابل دسترسی از: <https://201.ir/QitVd>

۳. طالعی فر، قابل دسترسی از: <https://201.ir/KEKIn>

۴. طباطبایی نژاد، قابل دسترسی از: <https://201.ir/YIOkn>

مهم‌تر از قدم اول است، با جایگزین کردن منجی کاذب با منجی حقیقی (امام مهدی عجل‌الله تعالی فرجه‌الشریف) به جهانیان القا می‌کنند که اصلاً باورداشت مهدویت در اسلام مورد اختلاف است و سپس بر این اعتقاد پافشاری می‌کنند که به جای مهدی که خود هدایت شده است؛ اشخاص مهدی (هدایت شده) دیگری هستند که آن‌ها را معرفی می‌کنند.^۱

در واقع آن‌ها، اول به خوبی و به گونه‌ای که مخاطب، شیفته واقعی شخصیت مهدی شود؛ چهره سازی می‌کنند و سپس مهدی واقعی را معرفی نمی‌کنند و منجی کاذبی را جایگزین امام زمان علیه السلام می‌کنند و از آن چهره دروغین، تا جایی که امکان دارد، برای وارد کردن ضربه به اسلام و باور به مهدویت حقیقی استفاده و بعد از اتمام ظرفیت استفاده از مدل دروغین مهدویت او را حذف می‌کنند.^۲

جریان بهاء‌الله، داعش، طالبان، یمانی، جبهه النصره و القاعده همگی مواردی هستند که به عنوان یک مدل کاذب از منجی معرفی شدند و تماماً افکار جهانیان را علیه اسلام حقیقی و اندیشه مهدویت شوراندند و بدبین کردند.

نمونه‌های فراوانی از جذب و گرایش جوانان از طریق فضای مجازی به داعش موجود است. به عنوان نمونه، «عمران» با نام مستعار «سیف الاسلام» که از اعضای فعال داعش در شهر کراچی بود، توسط بخش ضد تروریسم سازمان اطلاعات مرکزی پاکستان دستگیر شد. عضو دستگیر شده داعش از شهر کراچی پاکستان، در اعترافات خود در باره ترفندها و راه اغفال افراد و جذب آن‌ها گفت:

داعش با استفاده از فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی به دنبال جذب نسل جوان است. این عضو فعال داعش در پاکستان و همدستانش بیش از ۵۰ صفحه در شبکه‌های مختلف اداره می‌کردند و از این طریق و استفاده از احساسات مذهبی نسل جوان و نوجوان اقدام به اغفال و شست‌وشوی مغزی آن‌ها

۱. جمعی از نویسندگان، قابل دسترسی از: <https://20l.ir/pwQJN>

۲. رحیمی، قابل دسترسی از: <https://20l.ir/RfuWC>

می نمودند.^۱

۱.۷. تغییر و تخریب دین

«تغییر و تحریف دین»، به خصوص در آموزه مهدویت، از جمله مواردی است که برای انحراف عقاید معتقدان به امام زمان بسیار به کار می‌رود. تغییر گزاره‌های دینی در آموزه مهدویت، اولاً، موجب تأثیر بر مسلم‌ات شیعیان شده و سپس به مرور باعث انحراف از دین می‌گردد.^۲ یک نمونه بسیار شایع آن، این است که در زمان ظهور، خشونت طلبی امام بسیار زیاد است و در آن برهه کسی که گناهی، ولو در خفا انجام داده باشد، از تیغ امام زنده نخواهد ماند و صرفاً کسانی زنده خواهد ماند که هیچ‌گاه نماز اول وقت به جماعت در مسجدشان ترک نشده باشد!^۳ در ادامه فرآیند مهدی‌هراسی و ترساندن مردم از امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و نمایش چهره خشن از آن امام مهربانی؛ به عنوان نمونه، کشیشان مسیحی تبشیری به برخی روایات تمسک می‌کنند و می‌گویند: در مدت هشت ماهی که امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف ظهور می‌کند، مردم را به قتل می‌رسانند. بدیهی است که قرار نیست حضرت مهدی و حضرت مسیح علیه السلام، بیایند و مردم را قتل عام کنند، بلکه در آخرالزمان، این حجت‌های الهی برای حاکم شدن آرامش بر دنیا، با جنگ طلبان و ظالمان مبارزه و جنگ خواهند کرد، ولو این‌که در این راه ظالمانی همچون دجال، سفیانی و یاران ستم پیشه این‌ها نیز کشته شوند.

شبهه افکنی کشیشان مسیحی صهیونیست در این زمینه و انتساب این‌گونه جنایات به امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف عملی ناجوانمردانه است.^۴ این افراد به گونه‌ای چنین شبهاتی را مطرح می‌کنند که تصور می‌شود، این‌ها رسانه‌های جبهه دجال هستند و علیه امام مهدی و حضرت مسیح علیه السلام فعالیت و تلاش می‌کنند تا به تبرئه و پاکسازی وجهه دجال و سفیانی بپردازند؛ در حالی که این

۱. سرویس بین الملل خبرگزاری حوزه، قابل دسترسی از: <https://201.ir/KfujB>

۲. نوری، قابل دسترسی از: <https://201.ir/NTDaF>

۳. تحریریه بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف، قابل دسترسی از: <https://201.ir/aYNCl>

۴. طباطبایی، قابل دسترسی از: <https://201.ir/XcyRE>

جنایات به حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف ارتباطی ندارد. حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف با چنین افرادی که چنین کاری را انجام می دهند، مبارزه می کنند و ادعای آنان دروغی آشکار است و به هیچ وجه قابل پذیرش نیست. رسانه های دین ستیز و ضد شیعی با کمک فضای مجازی پا را از این نوع شبهات فراتر گذاشته و هر گروه و فکری را که به اسلام ناب محمدی متعلق باشد و در گسترش آموزه مهدویت سعی داشته باشد مورد حمله، تخریب و تحریف خود قرار می دهند.^۱

۱.۸. جعل روایات و استفاده از روایات ضعیف

سوء استفاده از روایات، امری نیست که مختص عصر حاضر باشد، بلکه از صدر اسلام نیز این رویکرد، بسیار مورد استفاده فرقه های انحرافی مختلف قرار گرفته تا اینان، فضیلت دیگران را از بین ببرند و متقابلاً برای جریان خود فضیلت سازی و ایجاد مشروعیت کنند.^۲

از سمت دیگر، متأسفانه استفاده از روایاتی که مشکلات سندی متعددی دارند در بین معتقدان به وجود نازنین امام زمان، امری انکار ناپذیر است، و برداشت های ناصحیحی که از آن ها صورت می گیرد، گاه موجب وهن مذهب نیز می شود.^۳

تقطیع و تطبیق، ساخت روایات، و در مجموع، سوء استفاده از روایات، از عوامل اصلی و تسهیل کننده انحراف در دین و در ادامه، فرقه سازی هایی است که در تاریخ تکرار شده است.^۴

به عنوان نمونه، دولت عباسی با جعل روایات، مدعی بودند مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف از فرزندان عباس است. دقیقاً کاری که فرقه احمدالحسن، بابیت و بهائیت کردند، همین تطبیق گرای غلط بود که با تفسیر و تقطیع اشتباه از روایات، عقاید خود را به مردم معتقد و غیر معتقد به آموزه مهدویت تحمیل کردند.

به طور کلی، روایات ضعیف، از جمله عوامل دخیل در تضعیف تشیع و بالتبع تضعیف مهدویت

۱. گزارش باشگاه خبرنگاران جوان، قابل دسترسی از: <https://201.ir/aSIVi>

۲. خاموشی، قابل دسترسی از: <https://201.ir/YsMnX>

۳. ملکی راد، قابل دسترسی از: <https://201.ir/sqZLz>

۴. جمعی از نویسندگان، قابل دسترسی از: <https://201.ir/hUZA0>

است و موجب این شده است که افرادی که ضد تشیع و امام زمان هستند، به راحتی اصل مهدویت و وجود امام زمان را منکر شوند یا در آن تشکیک ایجاد کنند.^۱

محدثان و علمایی همچون شیخ مفید، شیخ طوسی و شیخ صدوق، به دلیل شرایط سختی که داشتند، مانند درگیری با مخالفان و شرایط تقیه، غالباً این فرصت را پیدا می‌کردند که با جمع آوری روایات، آن‌ها از بین نروند؛ اما فرصت پالایش صحیح روایات را نداشتند. شخصی مانند علامه مجلسی نیز هدف از جمع آوری بحار الانوار را همین نکته می‌داند.

لذا احادیث و روایات ضعیف در کتاب‌های شیعه وارد شده و متأسفانه، مباحث مهدویت نیز پر از اخبار ضعیفی است که در کتاب‌های حدیثی ملاحظه می‌شود. مشکل عمیق‌تر این جاست که از همین روایات ضعیف که در کتاب‌های مختلف و نوشته‌های پژوهشگران به ظاهر متخصص وجود دارد، تطبیق‌هایی صورت می‌گیرد که با آموزه‌های صحیح مهدوی مطابق نیست و بلافاصله بعد از هر حادثه‌ای مانند جنگ، سیل و زلزله به آن پرداخته می‌شود و مردم و جوانان چشم انتظار ظهور امام زمان را با کلماتی همچون قیام یمانی در یمن (به واسطه جنگ یمن با عربستان و کشورهای غربی) به ظهور ایشان امیدوار می‌کنند و بعد که خبری از ظهور نشد، می‌گویند بداء حاصل شد!^۲

کم نیست قلب جوانان و اعتقادات کسانی که به واسطه حرف‌های غلط به استناد روایات ضعیف، مورد آسیب قرار گرفته است و بی تردید بستر فضای مجازی برای نشر چنین برداشته‌های ناصحیحی که صورت می‌گیرد، بی گمان انتخاب اول است.^۳

علاوه بر مطالب مذکور، فرقه‌های انحرافی مختلف با استناد به این احادیث ناصحیح، تاکنون در مخدوش کردن آموزه مهدویت و چهره واقعی اسلام برای جهانیان و جوانان موفق بوده‌اند و احادیث ضعیف را دستاویز قابل قبولی برای رسیدن به اهداف شوم خود می‌دانند.^۴

۱. صادقی، قابل دسترسی از: <https://201.ir/eFSqR>

۲. فؤادیان، قابل دسترسی از: <https://201.ir/opprq>

۳. صادقی، قابل دسترسی از: <https://201.ir/HpjTE>

۴. علیزاده موسوی، قابل دسترسی از: <https://201.ir/eTJNW>

۲. راهکارهای مقابله

در این بخش، مهم‌ترین و اصلی‌ترین راهکارهای موجود برای مقابله با ترفندهایی که از سوی مخالفان آموزه‌های دینی و مهدوی در فضای مجازی فعلی مورد استفاده قرار گرفته، بیان شده است.

قطعا مواردی از راهکارها با اهتمام جدی ارکان حکومت و برخی دیگر با همت بخشی از مسئولان ذی ربط و همچنین برخی راهکارها با همت فعالان مسلط به فضای مجازی و آموزه‌های دینی، به ویژه در اندیشه مهدویت قابل اجرا می‌باشد.

۲.۱. جلوگیری از سلطه دشمن بر فناوری اطلاعات

فضای مجازی بهترین ابزار برای سلطه طلبانی است که می‌خواهند مرزهای سلطه خود را در سایر سرزمین‌ها افزایش و با تکیه بر مدیریت افکار، جوامع دیگر را به سمت تامین نیازهای خود سوق دهند، و قطعا تفکر جوانان یک کشور می‌تواند بیش‌ترین فشار را بر رهبران حکومت، برای برآورده کردن نیازهای خود بیاورد.^۱

اگر فناوری‌های جدید ارتباطاتی در اختیار کشور باشد و دسترسی دشمن در آن به صفر برسد، راه مقابله با تسلط دشمن بر فناوری اطلاعات بسیار آسان خواهد شد و می‌توان امیدوار بود که مانع گسترش اهداف نظام سلطه در کشور باشیم. لذا مهم‌ترین راهکار مقابله با هجمه دشمنان در فضای مجازی، کنترل تمام و کمال آن در داخل کشور است؛^۲ چنان که از آیه ۱۴۱ سوره مبارکه نساء: «وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا»؛ (و خداوند هرگز بر [زیان] مؤمنان، برای کافران راه [تسلطی] قرار نداده است)؛ استفاده می‌شود؛ باید به سمت استقلال در فضای مجازی حرکت کنیم.

صاحبان و گردانندگان اصلی فضای مجازی می‌دانند که استقلال کشورها در فضای مجازی از اصلی‌ترین راه‌های مقابله با آنان است و لذا سعی دارند با استفاده از افراد فریب خورده و نفوذی

۱. سلامی، قابل دسترسی از: <https://201.ir/jDbmw>

۲. احمد نیا، قابل دسترسی از: <https://201.ir/kXYKS>

خود، در کشورهایی که به سمت استقلال در حکمرانی مجازی در حرکتند، مردم را مجاب کنند که استقلالی در کار نیست و صرفاً قرار است دیواری بین شما و جهان کشیده شود و از اطلاعات شما انحصاراً علیه خودتان در داخل کشور استفاده گردد؛^۱ درحالی که واقعیت کاملاً وارونه است؛ استقلال در فضای مجازی به معنای قطع ارتباط با دیگران و اپلیکیشن‌های خارجی نیست، بلکه بدین معناست که اجازه ندهیم داده‌های حیاتی و مهم شهروندانی که از فضای مجازی استفاده می‌کنند، به بیگانگان برسد و و هر چیزی به داخل کشور وارد یا از آن خارج نشود و در عین حال، دسترسی به داده‌های مفید علمی برای همگان میسر باشد.^۲

آیا استقلالی که در نظام جمهوری اسلامی ایران اتفاق افتاده، موجب این شده است که کسی از مبدا ایران نتواند به کشورهای مختلف و یا با مبادی خارجی به ایران سفر کند؟ تورهای مسافرتی فراوانی با آفر (تخفیف)‌های مختلف در دسترس همگان قرار دارد و البته برای مسافر در داخل کشور شرایط و ضوابطی در نظر گرفته شده است.

استقلال در فضای مجازی به همین معناست. قرار نیست در واقع، دیواری کشیده شود و کاربرد فضای مجازی به پیام‌رسانی همچون ای‌تا یا روبیکا محدود گردد، بلکه قرار است با حفظ حریم خصوصی، او از دسترسی دشمنان در فضای مجازی، در امان نگه داشته شود و از او علیه منافع کشور استفاده نگردد و در عین حال، او نیز به سایر اپلیکیشن‌ها و سایت‌ها دسترسی داشته باشد، به شرط رعایت قوانین و ضوابطی معقولی که همه کشورها با توجه به نظام خود (که متشکل از باورها و اعتقادات مختلفی است) دارند.^۳

همین مسئله مهندسی اطلاعات، این ابزارهای جدیدی که وارد میدان شده است، این‌ها همه ابزارهایی هستند برای تسلط بر فرهنگ یک کشور. بنده با این حرف نمی‌خواهم بگویم این ابزارها را از زندگی خودمان خارج کنیم؛ نه، این‌ها ابزارهایی هستند که می‌توانند مفید واقع

۱. گزارش نبض فناوری، قابل دسترسی از: <https://201.ir/uYrHb>

۲. گزارش کیهان، قابل دسترسی از: <https://201.ir/MRGdi>

۳. نصیری، قابل دسترسی از: <https://201.ir/livxU>

بشوند؛ اما سلطه دشمن را از این ابزارها بایستی سلب کرد.^۱

بنابراین، ضروری است کنترل فناوری را به جهت سوء استفاده دشمن از او سلب کرد و اجازه نداد زمینه‌ای برای تغییر باورها، فرهنگ و آداب و رسوم دینی کشور ایجاد کند، و در مقابل، از ابزار فناوری برای رشد و اعتلای باورهای دینی، ملی و مذهبی، و مطابق با فرهنگ کشور نهایت استفاده را برد و از یک ابزار خطرناک که کشور را بارها در مقاطع مختلف دچار آشوب و هرج و مرج کرده است، یک فرصت عالی ساخت.^۲

۲.۲. ایجاد شبکه ملی اطلاعات

کج فهمی، غفلت و کم کاری در زمینه شبکه ملی اطلاعات، موجب شده است که جامعه و تقریباً تمامی جوانان کشور، به منظور رفع نیازهای خود، از فضای مجازی یله و رهای فعلی استفاده کنند و حتی نیروهایی که برای جنگ نرم آموزش دیده‌اند و باید در فضای مجازی اثر گذار باشند، از باب ضرورت برای عقب نماندن از قافله، از همین فضا برای پیگیری و پیشبرد اهداف خود استفاده می‌کنند و یکی پس از دیگری، در فضای مجازی فعلی با قوانینی مواجه می‌شوند که ارزش‌های دینی و اسلامی در آن قوانین رنگ و بویی ندارد و در نهایت موجب حذف آن‌ها خواهد شد.^۳

در مسئله فضای مجازی، آنچه از همه مهم‌تر است، مسئله شبکه ملی اطلاعات است. متأسفانه در این زمینه کوتاهی شده است. این‌که ما به عنوان این‌که نباید جلو فضای مجازی را گرفت، در این زمینه‌ها کوتاهی کنیم، این، مسئله‌ای را حل نمی‌کند و منطق درستی هم نیست... کشورهایی که شبکه ملی اطلاعات درست کرده‌اند و [فضای مجازی را] کنترل کرده‌اند

۱. بیانات مقام معظم رهبری در مراسم بیست و هفتمین سالگرد رحلت امام خمینی، ۹۵/۰۳/۱۴ قابل دسترسی از:

<https://khl.ink/f/33259>

۲. بزرگی، قابل دسترسی از: <https://20l.ir/qTPiG>

۳. طاهری، قابل دسترسی از: <https://20l.ir/dEZQh>

به نفع ارزش‌های مورد نظر خودشان، یکی دو تا نیستند.^۱

«شبکه ملی اطلاعات»، به عنوان زیر ساخت ارتباطاتی فضای مجازی کشور، از مهم‌ترین پروژه‌های فعلی در عرصه حکمرانی فضای مجازی کشور است و ایجاد آن، با توجه به رویکردهای جهانی و ضرورت‌های ملی، موجب مقابله با حجم وسیعی از شبهات، مفاسد اخلاقی و توهین به مقدسات، رشد و پرورش باورهای اصیل فرهنگی، سرعت بالای اینترنت، صیانت از اعتقادات اسلامی و دینی و بهره مندی از مزایای اقتصادی صنعت و زیست بوم فضای مجازی خواهد شد.^۲

راه‌اندازی شبکه ملی اطلاعات، موجب رشد و تعالی کشور می‌شود و بر ترویج ارزش‌های اسلامی، به ویژه آموزه مهدویت و همچنین مقابله با ترویج و سبک زندگی غربی بسیار اثر گذار خواهد بود.^۳

۲.۳. ساخت یک شبکه اختصاصی از سوی صدا و سیما

اگر زمانی شبکه ملی اطلاعات هم تشکیل شد، باز مقابله با حجم وسیع سوالات و شبهاتی که به اذهان جوانان و عموم مردم می‌رسد، به تنهایی از عهده فضای مجازی خارج است و ایجاد شبکه‌ای به منظور پاسخگویی به شبهات دینی و انحرافی که از سوی فرقه‌های منحرف دینی مطرح می‌شود؛ برای آموزه مهدویت ضروری است.

شبکه جهانی ولایت، نمونه موفق‌تری از این دست شبکه‌ها است. به نظر می‌رسد بسیار مناسب است که به تدریج این نوع شبکه‌ها با توجه به نیاز از سوی نهادهای مختلف تشکیل، و در قالب شبکه‌های تلویزیونی، رادیویی و خبرگزاری کار خود را شروع کنند. به عنوان مثال، معاون راهبردی قوه قضاییه سال‌ها پیش بیان کرد که قوه قضائیه برای انعکاس حجم کارهای خود،

۱. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با رئیس و اعضای مجلس خبرگان، ۱۳۹۶/۰۳/۲۲، قابل دسترسی از: <https://khl.ink/f/36824>

۲. نسبتی، قابل دسترسی از: <https://20l.ir/qedmm>

۳. عرفانیان، قابل دسترسی از: <https://20l.ir/ILjaI>

زبان گویایی ندارد و فعالیت‌های آن به جامعه اطلاع داده نمی‌شود و ضروری است در آینده نزدیک شبکه تلویزیونی، خبرگزاری و یا روزنامه‌ای به منظور اطلاع‌رسانی دقیق فعالیت‌های قوه قضاییه به مردم، توسط قوه قضائیه ایجاد شود.^۱

بنابراین، ایجاد یک شبکه جهانی، مانند شبکه ولایت (که برای تثبیت و استحکام بنیان‌های تئوریک و تقویت علمی مبانی نظری و پاسخ‌گویی به شبهات و سوالات و دفاع از اندیشه‌های متعالی اسلام ناب شیعی تاسیس شده است)^۲ برای آموزه اصیل مهدویت احتیاج است و قطعاً صدا و سیما با تاسیس آن، می‌تواند بسیاری از مشکلات اعتقادی و عقیدتی دینی و مهدوی جامعه را حل کند.

۲.۴. تقویت پایه‌های دینی فرزندان با تکیه بر کتاب‌های درسی و مدارس

جامعه دینی به تربیت دینی نیاز دارد تا افراد در آن استعداد‌هایشان را شکوفا کنند. شیوه تربیتی مدرسه بر شخصیت دانش‌آموزان بسیار مؤثر است. تربیت در همه ابعاد اعتقادی، عبادی و اخلاقی با توجه به ابعاد وجودی انسان، کار ساده‌ای نیست و لذا لازم است همه عوامل مؤثر بر تربیت در مدرسه و خارج از آن به طور هماهنگ به تربیت افراد بپردازند.^۳

با توجه به متون درسی و اهمیت مدارس که نقش اساسی در تربیت دینی دانش‌آموزان در نظام اسلامی دارند و همچنین روایت امام صادق: «بَادِرُوا أَوْلَادَكُمْ بِالْحَدِيثِ قَبْلَ أَنْ يَسْبِقَكُمْ إِلَيْهِمُ الْمُرْجِئَةُ»؛ (در آموزش حدیث به فرزندان‌تان شتاب کنید، پیش از آن‌که مرجئه [= منحرفان] زودتر از شما به سراغ آن‌ها بروند)^۴؛ ضروری است با اصلاحات لازم در کتاب‌های دینی، دانش‌آموزان را از خطر گسترش شبهات مختلف دینی مصون داشت و آن‌ها را برای مقابله با سوالات و شبهات مختلفی، از جمله شبهات مربوط به آموزه مهدویت آشنا کرد تا در مواقع لازم گرفتار دام فرقه‌های

۱. ذوالقدر، قابل دسترسی از: <https://20l.ir/rHxy1>

۲. معرفی شبکه جهانی ولایت در سایت ولایت، قابل دسترسی از: <https://20l.ir/jirwL>

۳. دهقانی، قاسمی سیانی، قابل دسترسی از: <https://20l.ir/SXKGk>

۴. کلینی، کافی، ج ۶، ص ۴۷.

انحرافی و ادیان دیگر نگردند.

۲.۵. ایجاد پایگاه‌های اینترنتی، شبکه‌های مجازی و نرم افزارهای به روز و چندزبانه

تاسیس شبکه‌های مجازی فعال و ایجاد پایگاه‌های اینترنتی به روز و جامع که زبان‌های مختلف را پوشش دهد؛ برای مقابله با مهدی‌هراسی، پاسخ به شبهات متعدد فرقه‌های انحرافی، و سوالات مربوط به مهدویت و امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف و به طور کلی مسائلی که هویت دینی را هدف قرار می‌دهند؛ از راهکارهای دیگری است که تا حدودی به آن توجه شده است؛ اما متأسفانه در مقابل حجم وسیع و کیفیت کاری که مخالفان اسلام شیعی و مهدویت انجام می‌دهند؛ همچنان ناچیز است.^۱

راهکار مهم دیگر که باید مورد توجه نهادهای حوزوی - که پاسخگویی دینی دارند - قرار گیرد؛ توجه به ساخت نرم افزارهای دینی-مهدوی است که از پایگاه‌های اینترنتی سهل الوصول‌تر هستند و به سرعت، اکثر پایگاه‌های اینترنتی فعال، برای حفظ مخاطب خود به سمت آن روی آورده‌اند و با بروزرسانی‌های مختلف، با توجه به علایق و نیازهای مخاطب، نرم افزارهای خود را پرکاربردتر می‌کنند.^۲

۲.۶. آموزش و تربیت مبلغان متخصص در فضای مجازی و سواد رسانه

حضور موثر و ارزشمند در فضای مجازی، مستلزم احاطه کامل بر آن و شناخت دقیق ابعاد و اضلاع آن و اطلاع دقیق از شرایط زمانی و مکانی است. این مهم، مبلّغ را در رساندن به هدفی که دنبال می‌کند، یاری می‌رساند.^۳

از جمله مواردی که مبلّغ می‌تواند با آن تاثیرگذاری بیش‌تری در فضای مجازی داشته باشد، شناخت نیاز و خواسته‌های کاربران مختلف، به کارگیری روش‌های مختلف اثر گذاری و

۱. عظیمی خرم‌آبادی، قابل دسترسی از: <https://201.ir/PrXah>

۲. طباطبایی، قابل دسترسی از: <https://201.ir/IUjgf>

۳. حسینی، قابل دسترسی از: <https://201.ir/slQpA>

همچنین مخاطب شناسی در فضای مجازی است.^۱ لازمه حضور تبلیغی موثر بر فضای مجازی، یادگیری تکنولوژی‌ها و روش‌های جدیدی است که لازم است مبلّغ در کنار رصد دقیق جریان‌ها و فرقه‌های انحرافی مختلف انجام دهد و در جهت دهی تبلیغ مجازی خود از آن استفاده بهینه کند.^۲ همچنین بهره‌گیری از ابزار چند رسانه‌ای (متن، فیلم، عکس، گرافیک و کلیپ) با هدف بسط دامنه فعالیت و حضور فعال‌تر در اینترنت و افزایش جذابیت اطلاعات و محتوای ارائه شده در فضای مجازی ضروری می‌باشد.^۳

۱. موظف رستمی، قابل دسترسی از: <https://201.ir/DzioX>

۲. روح بخش، قابل دسترسی از: <https://201.ir/bwSWG>

۳. بیات، مقاله ضرورت تبلیغ دین از رسانه‌های نوین، ص ۳.

نتیجه‌گیری

«فضای مجازی» با زندگی حقیقی مردم به ویژه قشر جوان و نوجوان کاملاً تنیده شده است. در کنار تمامی محاسنی که در این فضا وجود دارد؛ تضعیف آموزه‌های دینی و بالتبع مهدوی در میان جوانان مشهود است و این، به دلیل رهاشدگی فضای مجازی در کشور است.

به منظور جلوگیری از آسیب‌های فعلی به قشرهای مختلف جامعه اسلامی-شیعی در کشور؛ در ابتدا لازم است ترفندهای دشمنان را برای تخریب عقیده در فضای مجازی شناخت و سپس برای مقابله آن، راهکار و تمهیداتی ارائه کرد.

ترفندهایی که در فضای مجازی بیش‌تر مورد اسفاده قرار گرفته است؛ جعل روایات و استفاده از روایات ضعیف، تغییر و تخریب دین، ارائه منجی و نجات دهنده کاذب، از بین بردن قداست، اخلال در عقاید، ایجاد تفرقه و برهم زدن وحدت، ایجاد آشفتگی در ذهن، تحریک احساسات و بازی با آن‌ها و انکار و ایجاد شبهه و تردید را شامل می‌باشد. مهم‌ترین راهکارهایی که برای مقابله با این ترفندها وجود دارد، عبارت است از:

ایجاد شبکه ملی اطلاعات، ساخت یک شبکه اختصاصی از سوی صدا و سیما، تقویت پایه‌های دینی فرزندان با تکیه بر کتاب‌های درسی و مدارس، ایجاد پایگاه‌های اینترنتی، شبکه‌های مجازی و نرم افزارهای به روز و چند زبانه و آموزش و تربیت مبلغان متخصص در فضای مجازی و سواد رسانه.

واضح است که عملی کردن برخی از راهکارهای بیان شده، بدون توجه و اراده ارکان حکومت و نهادهای مرتبط و بدون مقابله با ترفندهای آتی دشمن در فضای مجازی، ممکن نخواهد بود.

منابع

قرآن کریم.

۱. عظیمی، کاظم، *درآمدی بر فرهنگ مهدویت و عناصر آن*، فصلنامه دین و ارتباطات، شماره ۳۷، اسفند ۱۳۸۹.
۲. بیات، حجت الله، *ضرورت تبلیغ دین از رسانه‌های نوین*، نشریه مبلغان، شماره ۹۲، تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۱۱/۰۲
۳. سیاح طاهری، محمدحسین، *حقیقت مجازی: درباره فضای مجازی چه بدانیم و چه بگوییم؟* مرکز ملی فضای مجازی، تک جلدی، تهران، ۱۳۹۵.
۴. دهخدا، علی اکبر، *لغت نامه دهخدا*، موسسه چاپ و انتشارات دانشگاه تهران، ۱۵ جلدی، تهران، ۱۳۷۷.
۵. دهقانی زهرا، قاسمی سیانی محمد، *نقش مدرسه در تربیت دینی دانش آموزان*، سایت راسخون، قابل دسترسی از: <https://201.ir/SXKGk>
۶. پورزند، مصطفی، *ایجاد انحراف در اعتقادات و باورهای جوانان و نوجوانان هدف اصلی جنگ نرم و تهاجم فرهنگی*، سایت خبرگزاری جمهور اسلامی، قابل دسترسی از: <https://201.ir/OegPj>
۶. القفقازی، ناصر بن عبدالله، *اصول مذهب شیعه*، نشر الفقهة، قم، ۱۴۲۳ ق.
۷. ملاحسنی امیرحسین، *پاسخ به شبهه طول عمر امام زمان*، سایت آپارات، قابل دسترسی از: <https://201.ir/KjKzM>
۸. مکارم شیرازی، ناصر، *ضعف اعتقادی جوانان خطری برای آینده کشور است*، سایت خبرگزاری ایسنا، قابل دسترسی از: <https://201.ir/WnEQC>
۹. شاکری، مصطفی، *عوامل اصلی گرایش افراد به سمت فرقه‌های انحرافی*، سایت خبرگزاری مهر، قابل دسترسی از: <https://201.ir/YUNoX>
۱۰. پیچ ظهور کرد، اطلاع از محل قبر حضرت زهرا(س)، اینستاگرام، قابل دسترسی از: <https://201.ir/kdQgY>

۱۱. تحریریه موسسه آینده روشن، *تحریک احساسات و عواطف مردم در زمینه مهدویت و ظهور فرقه‌های انحرافی*، سایت موسسه آینده روشن، قابل دسترسی از:

<https://201.ir/YXIWb>

۱۲. غلامی، رضا، *رابطه فضای مجازی و تشویش افکار عمومی*، سایت خبرگزاری فارس، قابل دسترسی از: <https://201.ir/wwWtP>.

۱۳. نقدی محمدرضا، *فتنه‌انگیزی دشمن در حوزه فضای مجازی*، سایت خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، قابل دسترسی از: <https://201.ir/CwHYD>

۱۴. حسینی سید محمود، *سرمایه‌گذاری آمریکا در فضای مجازی علیه ایران با هدف ناامیدسازی جوانان است*، سایت خبرگزاری فارس، قابل دسترسی از: <https://201.ir/UGgKF>

۱۵. خامنه‌ای سید علی، *بیانات مقام رهبری در دیدار کارگزاران حج*، سایت Khamenei.ir، قابل دسترسی از: <https://khl.ink/f/23963>

۱۶. —، *بیانات مقام معظم رهبری در دیدار جمعی از اساتید دانشگاه‌ها*، سایت Khamenei.ir، قابل دسترسی از: <https://khl.ink/f/17082>

۱۷. —، *بیانات مقام معظم رهبری در جمع روحانیون شیعه و اهل سنت کرمانشاه*، سایت Khamenei.ir، قابل دسترسی از: <https://khl.ink/f/17659>

۱۸. —، *بیانات مقام معظم رهبری در مراسم بیست و هفتمین سالگرد رحلت امام خمینی*، سایت Khamenei.ir، قابل دسترسی از: <https://khl.ink/f/33259>

۱۹. —، *بیانات در دیدار مسئولان نظام*، سایت Khamenei.ir، قابل دسترسی از: <https://khl.ink/f/36824>

۲۰. خاضع سید جواد، *تبیین درست مباحث مربوط به مهدویت و پاسخ به شبهات*، سایت خبرگزاری ایسنا، قابل دسترسی از: <https://201.ir/xcQxz>

۲۱. عاملی سید حسن، *قداست زدایی از دین بزرگ‌ترین تهدید جوامع اسلامی*، سایت خبرگزاری مهر، قابل دسترسی از: <https://201.ir/QitVd>

۲۲. طالعی فرضا، *نقش فضای مجازی در ترویج مهدویت ستیزی*، سایت فرارو، قابل دسترسی

از: <https://201.ir/KEkIn>

۲۳. طباطبایی نژاد سید یوسف، **تلاش دشمن در فضای مجازی برای دورکردن مردم از ولایت**

فقیه، سایت خبرگزاری جمهوری اسلامی، قابل دسترسی از: <https://201.ir/YIOkn>

۲۴. جمعی از نویسندگان، **جولان مدعیان دروغین در فضای مجازی**، سایت فاران، قابل

دسترسی از: <https://201.ir/pwQJN>

۲۵. رحیمی جواد، **شگرد فرقه‌های انحرافی مهدویت در فضای مجازی**، سایت منجی

دوازدهم، قابل دسترسی از: <https://201.ir/RfuWC>

۲۶. سرویس بین الملل خبرگزاری حوزه، **استفاده داعش از فضای مجازی برای جذب نسل**

جوان، سایت خبرگزاری حوزه، قابل دسترسی از: <https://201.ir/KfujB>

۲۷. نوری رضا، **تلاش دشمن از طریق فضای مجازی برای تغییر باورهای دینی**، سایت

خبرگزاری ایسنا، قابل دسترسی از: <https://201.ir/NTDaF>

۲۸. تحریریه بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف، **خرافات و شایعات مربوط به ظهور**

امام زمان علیه السلام، سایت بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف، قابل دسترسی از:

<https://201.ir/aYNCI>

۲۹. طباطبایی محمدرضا، **مسیحیت تبشیری از زوایای دیگر**، سایت خبرگزاری فارس، قابل

دسترسی از: <https://201.ir/XcyRE>

۳۰. گزارش باشگاه خبرنگاران جوان، **اعترافات عوامل شبکه دین ستیز**، سایت خبرگزاری

تابناک، قابل دسترسی از: <https://201.ir/aSIVi>

۳۱. خاموشی مجید، **پلایش احادیث در عصرنامه عجل الله تعالی فرجه الشریف و پدیده جعل**، سایت حدیث نت، قابل

دسترسی از: <https://201.ir/YsMnX>

۳۲. ملکی راد محمود، **برداشت نادرست از روایات مهم‌ترین آسیب مباحث مهدویت**، سایت

حدیث نت، قابل دسترسی از: <https://201.ir/YsMnX>

۳۳. جمعی از نویسندگان، **فرقه احمد الحسن، بدلی برای زمینه سازی در ظهور**، سایت فاران،

قابل دسترسی از: <https://201.ir/hUZA0>

۳۴. صادقی سید جعفر، *روایات ضعیف، دستاویز تشکیک مهدویت*، سایت ایبنا، قابل دسترسی

از: <https://201.ir/eFSqR>

۳۵. فؤادیان محمدرضا، *تطبیق آسیب جدی مباحث مهدویت*، سایت خبرگزاری شبستان، قابل

دسترسی از: <https://201.ir/opprq>

۳۶. صادقی لطیف، *برداشت‌های غلط از انتظار و مهدویت*، سایت خبرگزاری رسا، قابل دسترسی

از: <https://201.ir/HpjTE>

۳۷. علیزاده موسوی، *سوء استفاده داعش از روایات و نمادهای آخرالزمانی*، سایت بلاغ، قابل

دسترسی از: <https://201.ir/eTJNW>

۳۸. سلامی حسین، *فضای مجازی تنها راه باقی مانده برای دشمنان*، سایت خبرگزاری ایبنا،

قابل دسترسی از: <https://201.ir/jDbmw>

۳۹. احمدنیا امیرحسین، *سلب سلطه دشمن از فناوری و رسانه و کنترل آن‌ها*، سایت بصیرت

رسانه، قابل دسترسی از: <https://201.ir/kXYKS>

۴۰. گزارش نبض فناوری، *جهان، علیه انحصارگرایی آمریکا در اینترنت*، سایت نبض فناوری،

قابل دسترسی از: <https://201.ir/uYrHb>

۴۱. گزارش کیهان، *بستن راه نفوذ دشمن با استقلال فضای مجازی و تقویت پیام‌رسان‌های*

داخلی، سایت مشرق نیوز، قابل دسترسی از: <https://201.ir/MRGdi>

۴۲. طاهری فائزه، *بی توجهی به لایه محتوای شبکه ملی اطلاعات*، سایت خبرگزاری ایبنا،

قابل دسترسی از: <https://201.ir/dEZQh>

۴۳. بزرگی شیروود، *تغییر باورهای دینی و انقلابی مردم راهبرد دشمنان در فضای مجازی*

است، سایت خبرگزاری ایبنا، قابل دسترسی از: <https://201.ir/qTPiG>

۴۴. نصیریایی مجید، *طرح صیانت به دنبال فیلترینگ نیست*، سایت خبرگزاری مهر، قابل

دسترسی از: <https://201.ir/livxU>

۴۵. ذوالقدر محمدباقر، *افتتاح شبکه تلویزیونی قوه قضاییه*، سایت آخرین خبر، قابل دسترسی

از: <https://201.ir/rHxyl>

۴۶. عرفانیان مهدی، *مبانی دینی و قرآنی راه‌اندازی شبکه ملی اطلاعات*، سایت خبرگزاری تسنیم، قابل دسترسی از: <https://201.ir/ILjaI>
۴۷. نسبتی یاسمین، *شبکه ملی اطلاعات؛ تحکیم استقلال و امنیت ارتباطات کشور*، سایت خبرگزاری ایسنا، قابل دسترسی از: <https://201.ir/qedmm>
۴۸. عظیمی خرم‌آبادی کاظم، *زمینه‌سازی رسانه‌ای - تبلیغاتی ظهور مهدی موعود*، سایت موسسه آینده روشن، قابل دسترسی از: <https://201.ir/PrXah>
۴۹. کلینی، محمد بن یعقوب، *الکافی*، مصحح و محقق: علی‌اکبر، غفاری؛ دار الکتب الإسلامية، چاپ اول، تهران، ۱۴۰۷ ق.
۵۰. روح بخش، سید کاظم، *رمنز موفقیت در تبلیغ مجازی*، سایت خبرگزاری رسا، قابل دسترسی از: <https://201.ir/bwSWG>
۵۱. موظف رستمی، محمدعلی، *فضای مجازی و تبلیغات دینی*، سایت مسجد پژوه، قابل دسترسی از: <https://201.ir/DzioX>
۵۲. حسینی، محمد مصطفی، *بایسته‌های تبلیغ در فضای مجازی از نگاه رهبر معظم انقلاب*، سایت فصلنامه ره آورد نور، قابل دسترسی از: <https://201.ir/slQpA>
۵۳. طباطبایی، سید ابوالفضل، *نگاهی به نرم افزارهای مهدویت*، سایت موعود، قابل دسترسی از: <https://201.ir/IUjgf>